Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Pello Iribar Perurena

Amasa-Villabona, Gipuzkoa (1924)

Aurkibidea

Biografia

Aian jaioa, Santiagoko ermitako Serorategi etxean. Bost senide ziren. Ama gazterik alargundu zen. Hamaika urte bete zituenean Villabonara joan zen bizitzera, osaba errementariaren etxera. Kale Berrian zuten tailerra eta ferratokia. Pello herri eskolan ibili zen, plazan, eta baita gau eskolan ere. Errementari lanetan ibili zen, eta baita abereak perratzen ere. Herriko antzinako ogibideak eta giroa ederki azaltzen ditu, gerra aurreko zein ondorengo hainbat kontu.

Zintak

VIL-016

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Artetxe, Miren
- **Data**: 2010-02-02
- **Iraupena**: 79 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Gisasola, Jaione

VIL-017

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Etxeberria, Idoia
- **Data**: 2015-02-04
- **Iraupena**: 63 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Oruesagasti, Ainitze

VIL-018

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Etxeberria, Idoia
- **Data**: 2015-02-04
- **Iraupena**: 59 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Oruesagasti, Ainitze

VIL-019

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Etxeberria, Idoia
- **Data**: 2015-02-04
- **Iraupena**: 36 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Oruesagasti, Ainitze

Pasarteak

1. Gerra hasiera Villabonan

- **Erref**: VIL-016/002
- **Iraupena**: 0:04:26. **Hasi**: 00:02:57. **Bukatu**: 00:07:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:
Gerra Zibila hasi zenean Pello Villabonan zegoen, eta lehenengo egunak nolakoak izan ziren gogoratzen du. Jendeak ihes egin zuen, eta beraiek geratzea erabaki zuten. Villabonara sartzeko zubia dinamitarekin bota zuten, kamioiekin pasa ez zitezen.

2. Andoaingo frontea

- **Erref**: VIL-016/003

- **Iraupena**: 0:03:50. **Hasi**: 00:07:23. **Bukatu**: 00:11:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Gerra hasi eta Billabonara frontea iritsi zenean Pelloren etxe azpian egon zirela kontatzen du. Andoain aldera joan eta lehenengo tiro eta borrokak entzuten zituen etxetik. Soldaduekin bizi izandako anekdota bat kontatzen du. Fronterik gogorrenak Bizkaian izan zirela azaltzen du, bertan iraun baitzuen denbora gehien borrokak.

3. Eskolatik kanpaiak jotzera

- **Erref**: VIL-016/004
- **Iraupena**: 0:00:57. **Hasi**: 00:11:13. **Bukatu**: 00:12:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Militarrek herri bat irabazten zuten bakoitzean eskolatik kanpaiak jotzera bidaltzen zituzten ume guztiak.

Transkripzioa
- Pentsa ezazu, eskolan ba horrela ba gero naparrak pasa ziran garaien danok jarri giñan pues naparren alde, eskubiran dana. Eta eskoletan eta itten ziguen hola "la toma de Bilbao" edo "la toma de Santander" ta kanpaiak jotzera, elizara bidaltzen gintuen, gu gustora eskolatik [...]! Gustoa juten giñan.
- Herri bat hartutakon kanpai hotsa aditzen zan?
- Bai, bai. "la toma de este, la toma de Zaragoza, la toma de Teruel" ta kanpaiak jotzera.
- Eskola guztiya juten ziñaten?
- Bai, bai, bai, bai. Eskolatik maisuak bidaltzen giñun "ala" ta alborotura armatzen zan, tipiti-tapa.
- Azkenian danak Francon alde.
- Bai, azkena...

4. Miliarrak umeei instrukzioa irakasten plazan

- **Erref**: VIL-016/005
- **Iraupena**: 0:02:02. **Hasi**: 00:12:10. **Bukatu**: 00:14:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Umeak militarrez jantzi eta instrukzioa erakusten zieten. Plazan egoten ziren; nola ibili eta taldean nola joan ikasten zuten. Besteak azpian hartzen zituzten, beldurra eragiteko.

5. Errepresioa Villabonan

- **Erref**: VIL-016/007
- **Iraupena**: 0:03:22. **Hasi**: 00:15:38. **Bukatu**: 00:19:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:
Gerra hasi eta militarrak Villabonan ezarri zirenean, kuarteletik administratzen zuten herria. Herrian Batzokian ibilitako emakumeei zigorra ezarri zieten: ilea moztu, eta egunero sinarazten zieten. Gizonak, ihes egin ez zutenak, hil egiten zituztela gogoratzen du Pellok.

6. Umetatik errementari lanetan

- **Erref**: VIL-016/009
- **Iraupena**: 0:02:09. **Hasi**: 00:20:09. **Bukatu**: 00:22:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak

Laburpena:
Pello errementari lanetan hasi zen osabarekin. Eskolara joan aurretik eta ondoren ere lanean ibiltzen zen. Ofizioa ikasten joan zen, eta hamabi urterekin ferrak egiten ibiltzen zen.

7. Errementariaren lana

- **Erref**: VIL-016/011
- **Iraupena**: 0:04:09. **Hasi**: 00:23:26. **Bukatu**: 00:27:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Ganaduak ferratu eta baserrietako erremintak egin eta konpontzen lan egiten zuen Pellok osabarekin. Gurdientzako gurpilak egiten ere ibiltzen ziren. 1955etik aurrera egitekoak aldatu zirela dio. Idi eta behiekin lan egiten zenez lan ugari izaten zuten.

8. Erremintariaren lantegia

- **Erref**: VIL-016/012
- **Iraupena**: 0:03:05. **Hasi**: 00:27:35. **Bukatu**: 00:30:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Pellok errementariaren lantegia nolakoa zen azaltzen du. Lana nola egiten zuen,

suarekin eta osabarekin lanak nola txandakatzen zituen kontatzen du. Industria garatzen hasi zenean aldatzen hasi zen lana, baina ordura arte lana beti antzekoa izan zen.

9. Asto eta behiak ferratzen

- **Erref**: VIL-016/013
- **Iraupena**: 0:01:55. **Hasi**: 00:30:40. **Bukatu**: 00:32:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Astoak eta behiak nola ferratzen ziren azaltzen du, behientzako ferratoki berezia erabiltzen zuten.

10. Ferra denek prezio bakarra

- **Erref**: VIL-016/014
- **Iraupena**: 0:03:40. **Hasi**: 00:32:35. **Bukatu**: 00:36:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Ferrak jartzeak prezio bat izaten zuen, berdin zuen zein abererentzat zen; ferra berria edo zaharra konpontzea desberdintzen zuten soilik. Behiaren ferrak desberdinak izaten ziren: txapak erosi, eta tamaina desberdinetakoak egiten zituzten trokela erabilita.

11. Sutetik soldatzera

- **Erref**: VIL-016/015
- **Iraupena**: 0:01:39. **Hasi**: 00:36:15. **Bukatu**: 00:37:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
1950.urtetik aurrera, industrializazioarekin, suteak alde batera utzi, eta soldatzen hasi ziren. Desberdintasuna nabarmena dela azaltzen du Pellok.

12. Lanean segurtasuna

- **Erref**: VIL-016/016
- **Iraupena**: 0:00:53. **Hasi**: 00:37:54. **Bukatu**: 00:38:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Lanean babesa erabiltzen zuten soldatzen zeudela: begietarako babesa. Eskularruak erabiltzea ez zaio inoiz gustatu.

13. Animaliak ferratzen

- **Erref**: VIL-016/018
- **Iraupena**: 0:03:53. **Hasi**: 00:44:17. **Bukatu**: 00:48:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Errementariak animaliekin izaten zituzten arazoak azaltzen ditu Pellok. "Iltzekoa" esaten zioten iltzearekin mamia harrapatu, eta ganadua herren geratzen zenean. Bost iltze sartzen zizkieten, eta kaskoan sartu behar izaten zen. Gaizki egindakoak konpontzen ere ibiltzen ziren.

14. Animalien kaskoak konpontzen

- **Erref**: VIL-016/019
- **Iraupena**: 0:01:37. **Hasi**: 00:48:10. **Bukatu**: 00:49:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Kaskoa konpontzeko lanetan aritzen ziren. Abereek izan ditzaketen arazoak azaltzen ditu Pellok.

15. Erremintak San Telmo museoan

- **Erref**: VIL-016/021
- **Iraupena**: 0:01:00. **Hasi**: 00:51:11. **Bukatu**: 00:52:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
San Telmo museoari oparitu zizkion etxean zituen makina eta erremintak. "Martillo pilon" zenaren funtzionamendua azaltzen du Pellok.

16. Errementariaren bizitza

- **Erref**: VIL-016/023
- **Iraupena**: 0:03:26. **Hasi**: 00:54:02. **Bukatu**: 00:57:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Erremintari lanetik bizimodua ateratzen zuten garai batean. Soroan edo baratzean lan egiteko astirik ez zutela azaltzen du Pellok. Orduari begiratu gabe lan egiten zuten, goizeko bostetan lanean egoten zen eta auzokoen kexarik izaten ez zuela azpimarratzen du.

17. Soldatak eta estraperloa

- **Erref**: VIL-016/026
- **Iraupena**: 0:03:31. **Hasi**: 00:59:44. **Bukatu**: 01:03:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Gose garaian soldata txikiak ziren eta, mendian lanean gehiago lortzen zuten arren, estraperloan jatekoak lortzeko dirua ere behar izaten zela azaltzen du Pellok. Baserriko bizimodua errazagoa zen, nahiz eta lan asko izan.

18. Erromerian gaztetan

- **Erref**: VIL-016/028
- **Iraupena**: 0:00:46. **Hasi**: 01:05:26. **Bukatu**: 01:06:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Inguruko auzo eta herrietako erromerietara joateko ohitura zuten; San Pedro eta Aian adibidez. Astean zehar aurreko asteburuko erromeria eta hurrengokoaren inguruan hitz egiten pasatzen zuten.

19. Balsa dantzatzearren kartzelara

- **Erref**: VIL-016/029
- **Iraupena**: 0:01:28. **Hasi**: 01:06:12. **Bukatu**: 01:07:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:
Aian erromeri baten gertaturiko anekdota kontatzen du Pellok. Dantza soltean egin behar izaten zen eta kartzelara eraman zituzten Aiako gazteak lotuan dantzatzearren.

Transkripzioa
- Aian ba al dakizu zer pasa zan? Cuarenta y uno, ni cuarentan jun nintzen bigarren txandan, bueno, cuarentan jun nintzen hemendikan eta cuarenta y uno edo hola izango zan, dos edo hola, kartzela eraman zittuen baltsean ibili zialako neska ta mutilak, zera, Ondarretara, Donostira, [...] kartzela eraman zittuzten e.
- Aiakuak danak?

- Aiakuak!
- Bai? Zeba?
- Bai! Hori Aian galdetzen badezu hola gure adinekuei esango dizute. Hori orain dala hirurogeita hamar bederatzi hamar urte pasa zan Aian hori.
- Ta ze in zieten edo?
- Baltsen ibili zialako Aiako plazan balsen ibili zielako neska ta mutilak bazekiyen ta kastiguz alkatia ta errektorian bitartez kartzela. Orain, zenbat egun in zittuen ez dakit baiño bastante bai e! Hamabost abt egun igual e! Kartzelan. Osea que orain majinak jun beharko lukete.

20. Neska-laguntzen

- **Erref**: VIL-016/030
- **Iraupena**: 0:01:40. **Hasi**: 01:07:40. **Bukatu**: 01:09:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Neska laguntzen ibili izan zen Pello. Aian baserriak urruti egon arren ez zuten trabarik izaten. Erromerian dantza egiten zuten soilik, bekatua baitzen dena. Neska laguntzen eta bikote kontuez dihardu Pellok.

21. Euskara desberdinak

- **Erref**: VIL-016/033
- **Iraupena**: 0:04:24. **Hasi**: 01:11:35. **Bukatu**: 01:15:59
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:
Hizkuntzan gaur egun sumatzen du Pellok kostaldekoekin dagoen desberdintasuna. Gazteen artean ikasketen ondorioz hizkuntza asko berdindu dela azaltzen du. Gipuzkoako herri desberdinetako euskara alderatzen du.

22. Umetatik auspoari eragiten

- **Erref**: VIL-017/002
- **Iraupena**: 0:00:48. **Hasi**: 00:02:18. **Bukatu**: 00:03:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Pelloren aita errementaria zen. Umetan, Pello eta anaiak aritzen ziren sutegian auspoari eragiten. Auspoa nolakoa zen azaltzen du.

23. Sutegia eta ferrak

- **Erref**: VIL-017/003
- **Iraupena**: 0:00:25. **Hasi**: 00:03:06. **Bukatu**: 00:03:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Errementeriko sutegia nolakoa zen azaltzen du. Ferrak nola egiten diren azaltzen du.

24. Zaldientzako eta behientzako ferrak

- **Erref**: VIL-017/004
- **Iraupena**: 0:01:44. **Hasi**: 00:03:31. **Bukatu**: 00:05:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak
- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Zaldientzako ferrak nola egiten diren azaltzen du. Dena eskuz, burdina bero dagoela. Erabilitako materia: burdin errefusak, ingudea ("txinguria"), puntzoia... Behientzako ferrak hotzean egiten egiten dira.

25. Mailuak eta tenazak

- **Erref**: VIL-017/005
- **Iraupena**: 0:01:26. **Hasi**: 00:05:15. **Bukatu**: 00:06:41
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Errementarien mailuei buruzko azalpenak. Pellok berak egindako mailua erabiltzen zuen. Altzairuzko mailua. Tenazak. Landu behar zen pizaren araberako tenazak erabiltzen zituen.

26. Burdina eta altzairua

- **Erref**: VIL-017/006
- **Iraupena**: 0:02:49. **Hasi**: 00:06:41. **Bukatu**: 00:09:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Errementari lanari buruzko azalpenak. Burdina eta altzairua nola landu behar diren kontatzen du. Altzairua gehiegi berotuz gero, hautsi egiten da. Burdinaren malgutasuna: behientzako ferra batekin ematen ditu azalpenak. Altzairuzko tresnak: aizkorak eta aitzurrak.

27. Neguan, igeltsu lantegirako tresnekin lana

- **Erref**: VIL-017/007
- **Iraupena**: 0:01:15. **Hasi**: 00:09:30. **Bukatu**: 00:10:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Errementari lanari buruzko azalpenak. Negu partean, herriko igeltsu lantegirako tresnak egin izan ditu: mailuak eta pikatxoiak, batez ere. Udaran, ganadu ferratzen pasatzen zuen ia egun guztia.

28. Ferratokia

- **Erref**: VIL-017/008
- **Iraupena**: 0:00:25. **Hasi**: 00:10:45. **Bukatu**: 00:11:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Ferratokiari buruzko azalpenak ematen ditu. Ferratokia non zegoen.

29. Hiru kotxe herrian

- **Erref**: VIL-017/009
- **Iraupena**: 0:00:34. **Hasi**: 00:11:10. **Bukatu**: 00:11:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autoak

Laburpena:
Lehen ez zen ia trafikorik; noizean behin pasatzen zen kotxeren bat. Pello Villabonara bizitzera joan zenean, herrian hiru kotxe omen zeuden. Hirurak lantegietako nagusienak.

30. Eguraldi txarrarekin, ferraketan

- **Erref**: VIL-017/010
- **Iraupena**: 0:01:08. **Hasi**: 00:11:44. **Bukatu**: 00:12:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Baserritarrak oinez jaisten ziren abereekin herrira. Eguraldi txarra egiten zuenean, eguna abereak ferratzen pasatzen zuen.

31. Abereak lotzeko lekua

- **Erref**: VIL-017/011
- **Iraupena**: 0:00:21. **Hasi**: 00:12:52. **Bukatu**: 00:13:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Ferratokiaren atzean abereak edukitzeko edo lotzeko ukuilu bat zegoen. Espaloian ere askotan lotzen zituzten abereak.

32. Garai bateko Villabona

- **Erref**: VIL-017/012
- **Iraupena**: 0:01:54. **Hasi**: 00:13:13. **Bukatu**: 00:15:07
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Polizia
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak

Laburpena:
Garai bateko Villabona nolako zen azaltzen du Pellok. Elizatik gora ez zen ezer ia, baserriren bat edo beste. Bost etxe eta aroztegia. Kale Nagusia eta Kale Berriari buruzko kontuak. Elizaren aurreko etxean, mikeleteak zeuden. Aurrezki kutxa zegoen mikeleteen azpiko lokalean.

33. Mikeleteak

- **Erref**: VIL-017/013
- **Iraupena**: 0:01:06. **Hasi**: 00:15:07. **Bukatu**: 00:16:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Polizia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Kanpoko jendearekin harremana

Laburpena:
Mikeleteen eginkizunei buruzko azalpenak. Ijitoak.

34. Pio aguazila eta bandoa

- **Erref**: VIL-017/014
- **Iraupena**: 0:01:56. **Hasi**: 00:16:13. **Bukatu**: 00:18:09
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Udal langileak
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
Villabonan aguazil bakarra zegoen; Pio aguzila. Udaletxean bizi zen. Igandeetan, meza ondorenean, bandoa jotzen zuen aguazilak. Bandoa euskaraz izaten zen; gerra ondorenean, ordea, gaztelaniaz.

35. Aiako oroitzapenak

- **Erref**: VIL-017/017
- **Iraupena**: 0:02:13. **Hasi**: 00:18:49. **Bukatu**: 00:21:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:
Umetan Aian bizi zeneko oroitzapenak. Pelloren familia eliz ondoan bizi zen. Ama serora zen. Mutil kozkorra zela, meza laguntzen ibiltzen zen. Aiako eskolan, sasimaisua. Etxean, amak irakasten zizkien dotrina eta errezoak. Eskolan ere dotrina ikasten zuten.

36. Ama, serora; Pello, monagilo

- **Erref**: VIL-017/018
- **Iraupena**: 0:01:30. **Hasi**: 00:21:02. **Bukatu**: 00:22:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:
Aian, Pelloren familia eliz ondoan bizi zen. Ama serora zen. Amaren elizako eginkizunak zein ziren esaten du. 9 urtetik 11 urtera bitartean monagilo lanetan ibili zen Pello.

37. Umetako jolasak

- **Erref**: VIL-017/019
- **Iraupena**: 0:04:49. **Hasi**: 00:22:32. **Bukatu**: 00:27:21
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Ume garaiko jolasak: kamiketan, xibarekin, txorro-morroka...

38. Asto ferrak egiten hasi

- **Erref**: VIL-017/021
- **Iraupena**: 0:01:24. **Hasi**: 00:28:35. **Bukatu**: 00:29:59
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
11 urte zituela, Aiatik Villabonara joan zen bizitzera amaren ahizparen etxera. Osaba, aita bezala, errementaria zen. 12 urterekin asto ferrak egiten ibiltzen zen sutegia libre zegoen bakoitzean.

39. Herriko eskola

- **Erref**: VIL-017/022
- **Iraupena**: 0:01:41. **Hasi**: 00:29:59. **Bukatu**: 00:31:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak

Laburpena:
Herriko eskolan ibili zen Pello. Udaletxeko lehenengo solairuan zegoen mutilen gela; neskak, berriz, pisu bat gorago. Mojen ikastetxeari buruzko azalpenak ematen ditu.

40. Mataderia eta udaletxe azpia

- **Erref**: VIL-017/023
- **Iraupena**: 0:01:16. **Hasi**: 00:31:40. **Bukatu**: 00:32:56
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:
Mataderia non zegoen azaltzen du. Udaletxe azpiko arkupetan pilotan ibiltzen ziren mutilak. Txanda librean ibiltzen ziren.

41. Eskolan ikasitakoak

- **Erref**: VIL-017/024
- **Iraupena**: 0:01:10. **Hasi**: 00:32:56. **Bukatu**: 00:34:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Eskolan zer ikasten zuten kontatzen du. 14 urtera arte ibiltzen ziren herriko eskolan. Gero, lanera. Dirua zutenak, Tolosako salestarren eskolan jarraitzen zituzten ikasketak.

42. Euskararen debekua

- **Erref**: VIL-017/026

- **Iraupena**: 0:01:08. **Hasi**: 00:35:46. **Bukatu**: 00:36:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
Gerra osteko egoera du hizpide. Euskaraz egitea debekatuta zegoen. Eskolan gaztelaniaz aritzen ziren. Beharrak irakatsita ikasi zuen gaztelaniaz.

43. 'Eskailu'ren gau-eskolara

- **Erref**: VIL-017/028
- **Iraupena**: 0:01:15. **Hasi**: 00:38:00. **Bukatu**: 00:39:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:
14 urterekin ikasteari utzi, eta lanean hasten ziren. Batzuk gau-eskoletara joaten ziren. 'Eskailu' maisuarekin gau-eskoletan ibili zen Pello.

44. Herriko eskolako maisuak

- **Erref**: VIL-017/029
- **Iraupena**: 0:01:02. **Hasi**: 00:39:15. **Bukatu**: 00:40:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Sei urterekin hasten ziren eskolan. Bien bitartean, etxean ikasten zuten. Herriko eskolako maisuak: Cuevas 'Maisu ttikia' eta Etxebeste. Neskek maistra zuten.

45. Villabonako lantegiak

- **Erref**: VIL-017/030
- **Iraupena**: 0:01:39. **Hasi**: 00:40:17. **Bukatu**: 00:41:56
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Tolosaldeko lantegiak

Laburpena:
Herriko hainbat lantegi aipatzen ditu: Salvadora eta Portu paper-lantegiak, Subijanako ehun-lantegia eta SACEM. Azken lantegi horretan, ofizioa ikasi eta lana egiten zuten gazte askok. Biztanle adina lanpostu zegoen Villabonan.

46. SACEM lantegia

- **Erref**: VIL-017/031
- **Iraupena**: 0:00:31. **Hasi**: 00:41:56. **Bukatu**: 00:42:27
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Tolosaldeko lantegiak
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Erreminta-makinak

Laburpena:
SACEM lantegiari buruzko azalpenak ematen ditu. Noiz jarri zen martxan. Erreminta-makinak egiten zituzten.

47. Saizar etxea

- **Erref**: VIL-017/033
- **Iraupena**: 0:00:35. **Hasi**: 00:42:57. **Bukatu**: 00:43:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:
Saizar etxea non zegoen eta nolako zen kontatzen du.

48. Subijanako ehun-lantegia

- **Erref**: VIL-017/036
- **Iraupena**: 0:00:52. **Hasi**: 00:44:50. **Bukatu**: 00:45:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Ehungintza, oihalgintza
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Tolosaldeko lantegiak

Laburpena:
Oihala egin eta tindatu egiten zuten lantegian. Estanpazioa ere egiten zuten. Andoainen zegoen beste ehun-lantegia, eta zaldi parea gurdiarekin ibiltzen zen bi lantegien arteko garraio lanetan. Kotxeroa.

49. Portu paper-lantegia

- **Erref**: VIL-017/038
- **Iraupena**: 0:01:29. **Hasi**: 00:46:15. **Bukatu**: 00:47:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Beste garraio batzuk
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Papergintza
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Tolosaldeko lantegiak

Laburpena:
Portu paper-lantegiari buruzko kontuak. Idi-pareak gurdian garraiatzen zuen pasta Andoaindik Villabonara. Emakumeak aritzen ziren papelak prestatzen. Papera trenez bidaltzen zuten gero.

50. Tranbia

- **Erref**: VIL-017/039
- **Iraupena**: 0:01:02. **Hasi**: 00:47:44. **Bukatu**: 00:48:46
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autobusak

Laburpena:
Donostia eta Tolosa artean tranbia ibiltzen zen. Trena baino mantxoagoa zen.

51. Baserritarrak trolebusean Donostiara

- **Erref**: VIL-017/040
- **Iraupena**: 0:01:53. **Hasi**: 00:48:46. **Bukatu**: 00:50:39
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autobusak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Inguruko baserritarrak trolebusean joaten ziren Donostiara baserriko generoa saltzera. Astoak eta zaldiak non lotzen zituzten kontatzen du.

52. Esnedunak eta "letxeria"

- **Erref**: VIL-017/041
- **Iraupena**: 0:02:36. **Hasi**: 00:50:39. **Bukatu**: 00:53:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:
Asteartetan azoka izaten zen Villabonan. Etxez etxe esnea partitzen zutenak. Saldu gabe geratzen zen esnea "letxeriara" eramaten zuten. Esnetegia non zegoen aipatzen du. Esnetegian gurina egiten zuten. Esne-saltzaileak barazkiak ere ekartzen zizkien hala eskatutakoan.

53. "Abellanerua"

- **Erref**: VIL-017/042
- **Iraupena**: 0:01:25. **Hasi**: 00:53:15. **Bukatu**: 00:54:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Negozioak, dendak

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:
"Abellanerua": iluntzero tabernaz taberna ibiltzen zen hurrak saltzen. Plazatik gora joanda denda txiki bat zuen gizon hark.

54. "Barkillerua" eta erroskilleroa

- **Erref**: VIL-017/043
- **Iraupena**: 0:03:08. **Hasi**: 00:54:40. **Bukatu**: 00:57:48
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:
Barkillo potea bizkarrean zuela batetik bestera ibiltzen zen barkillo saltzailea. Barkillero eta erroskillero gehienak Tolosatik joaten ziren. Erroskilleroak karameloak ere saltzen zituen.

55. "Antxo freskua!"

- **Erref**: VIL-017/044
- **Iraupena**: 0:02:27. **Hasi**: 00:57:48. **Bukatu**: 01:00:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:
Antxoa denboran, zinkezko barrinoa burua hartuta joaten ziren arrain saltzaileak Oriotik Villabonara. Oinez egiten zuten bidea, eta bi edo hiru saltzaile ibiltzen ziren.

56. Bertsopaperak

- **Erref**: VIL-017/045
- **Iraupena**: 0:01:55. **Hasi**: 01:00:15. **Bukatu**: 01:02:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:
Igandetan, meza ondorenean, bertsopaperak saltzen aritzen ziren bertsolariak. Bertsolariak inguruko herrietakoak ziren, bertakorik ez. 'Tximela' Villabonan bizi zen bertsolaria aipatzen du.

57. Izengoitiak

- **Erref**: VIL-017/046
- **Iraupena**: 0:01:12. **Hasi**: 01:02:10. **Bukatu**: 01:03:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Gaitzizenak

Laburpena:
Izengoitia jartzeko ohitura handia zegoen lehen. Herriko hainbat pertsonaren izengoitiak aipatzen ditu: 'Tximela', 'Kirkirra', 'Generala', 'Txintxua', 'Bakalluxa'...

58. Herriko dendak

- **Erref**: VIL-018/003
- **Iraupena**: 0:02:09. **Hasi**: 00:03:31. **Bukatu**: 00:05:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:
Denetik saltzen zuten herriko dendetan: jakiak, oinetakoak, kafea, argizaria, kandelak, edaria... Denden izenak: Perez, Itsaso, Marbe, Txokolo, Aiestaran...

59. Txokolateria

- **Erref**: VIL-018/004
- **Iraupena**: 0:00:39. **Hasi**: 00:05:40. **Bukatu**: 00:06:19
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Negozioak, dendak
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Gozogintza

Laburpena:
Txokolorenean txokolatea egiten zuten.

60. Ixkiña eta Exekielen taberna

- **Erref**: VIL-018/005
- **Iraupena**: 0:01:33. **Hasi**: 00:06:19. **Bukatu**: 00:07:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:
Herriko tabernak: Ixkiña, Exekielena... Ixkiña tabernan jaten ematen zuten, eta fama handia zuen.

61. Urrizpe sagardotegia

- **Erref**: VIL-018/006
- **Iraupena**: 0:02:08. **Hasi**: 00:07:52. **Bukatu**: 00:10:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:
Urrizpe sagardotegia non zegoen aipatzen du. Alkizako Urrizpe baserrikoa zen sagardotegiko nagusia. Etxerako sagardo bila joaten zen jendea botilekin. Basoko kobratzen zuten. Sagardotegiko giroa: etxetik kaxuela eramanda.

62. "Villabonak ttonttorra goian"

- **Erref**: VIL-018/007
- **Iraupena**: 0:01:13. **Hasi**: 00:10:00. **Bukatu**: 00:11:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Esaerak

Laburpena:
Villabonari 'Petit Paris' zergatik esaten zioten azaltzen du. Garai batean, pilotari asko zen herrian, eta uda batean bueltatzen zirenean apain jantzita etortzen omen ziren. Ongietorria emateko txistulariek jotzen zuten.

63. Amasarrekin pikea

- **Erref**: VIL-018/008
- **Iraupena**: 0:01:40. **Hasi**: 00:11:13. **Bukatu**: 00:12:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak

Laburpena:
Amasarren eta villabonatarren arteko pikea. Lehen pike handiagoa zegoen. Zein herri den lehenagokoa. Elizei eta lursailei buruzko azalpena.

64. Kaletarrak eta baserritarrak

- **Erref**: VIL-018/009
- **Iraupena**: 0:00:38. **Hasi**: 00:12:53. **Bukatu**: 00:13:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea

Laburpena:
Kaleko jendearen eta baserritarren arteko harremana du hizpide.

65. Zubimusu eta Urtzabal

- **Erref**: VIL-018/010
- **Iraupena**: 0:02:01. **Hasi**: 00:13:31. **Bukatu**: 00:15:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia

• Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Esaerak

Laburpena:
Zubimusu zubia egin zuteneko pasadizoa. Zubia non egingo herriko bi dendariren artean sortutako gorabehera; biek nahi zuten zubia beren negoziotik ahalik eta gertuen egitea. SACEM aldeko zubia 1933an egin zuten. Urtzabal: erreka gaineko pasadizoa, baserritarrek auzolanean egina.

66. Garai bateko Villabona II

- **Erref**: VIL-018/012
- **Iraupena**: 0:03:37. **Hasi**: 00:17:20. **Bukatu**: 00:20:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Negozioak, dendak
- Herria, azpiegitura

Laburpena:
Garai bateko Villabona nolakoa zen azaltzen du. Baratze asko zegoen. Ixkiña taberna, Itsaso denda, "letxeria", Botikako etxea, Ulako etxea, Zubiaurre baserria, "Axtuenia"... aipatzen ditu.

67. Arotzak

- **Erref**: VIL-018/013
- **Iraupena**: 0:00:35. **Hasi**: 00:20:57. **Bukatu**: 00:21:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:
Herrian baziren bi arotz. Lardamuño arotzak baserriko erremintak egiten zituen.

68. "Joakin perratzallia" eta errementeria

- **Erref**: VIL-018/014
- **Iraupena**: 0:01:28. **Hasi**: 00:21:32. **Bukatu**: 00:23:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Pelloren osaba Larraulgoa zen. Larrauldik Villabonara joan eta Joakin Sagastiberri errementariarekin ikasi zuen ofizioa. Gero, etxea eta errementeria erosi zizkion, eta beste batekin sozio jarri zen. Pellok osabarekin ikasi zuen ofizioa.

69. Ferra egitea

- **Erref**: VIL-018/015
- **Iraupena**: 0:02:12. **Hasi**: 00:23:00. **Bukatu**: 00:25:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Pello errementerian lanean hasi zenean, ferra nahikoa egiten zen. Osabaren errementerian egiten zituzten inguruko errementarientzako ferrak. Burdina xafla batetik trokelarekin ferrak nola egiten zituzten azaltzen du. Gero, lantegiak hasi ziren ferra egiten. Gerra denboran, material falta handia izan zen.

70. Sei neurritako ferrak

- **Erref**: VIL-018/016
- **Iraupena**: 0:02:05. **Hasi**: 00:25:12. **Bukatu**: 00:27:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Ferra motei buruzko azalpenak ematen ditu. Aberearen azazkalaren araberako ferra jartzen da. Sei neurritako ferrak. Zaldiei lau ferra; behiei eta idiei, zortzi. Azazkalak adina ferra.

71. Ferra jartzea

- **Erref**: VIL-018/017
- **Iraupena**: 0:01:16. **Hasi**: 00:27:17. **Bukatu**: 00:28:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Abereari ferra nola jartzen zaion azaltzen du. Ferra hotzean josten da. Ferraren zuloak: iltzeak sartzeko.

72. Aberren zauriak

- **Erref**: VIL-018/019
- **Iraupena**: 0:01:12. **Hasi**: 00:29:10. **Bukatu**: 00:30:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Ferratzaileek abereei ferrak jartzeaz gain, hanketako zauriak garbitu eta sendatzen zizkien. Azazkalak moztea.

73. Burdinazko ferratokiak, gerokoak

- **Erref**: VIL-018/020

- **Iraupena**: 0:01:23. **Hasi**: 00:30:22. **Bukatu**: 00:31:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Ferratzeari utzi zitzaion garaian, baserri batzuetarako burdinazko ferratokiak egin zituen. Gurpilak ere jartzen zizkien batetik bestera mugitzeko. Lehenago, ordea, ferratokiak egurrezkoak izaten ziren.

74. Egurrezko ferratokia

- **Erref**: VIL-018/021
- **Iraupena**: 0:02:29. **Hasi**: 00:31:45. **Bukatu**: 00:34:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Ferratokia nolakoa zen azaltzen du: egurrezko egitura fijoa. Aberea lotzeko uhalak, hankalekua, kateak... aipatzen ditu. Aberea ferratzerako garaian, hankak nola lotzen zizkien.

75. Fraisoroko zezenak

- **Erref**: VIL-018/022
- **Iraupena**: 0:00:45. **Hasi**: 00:34:14. **Bukatu**: 00:34:59
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Pellok ferratzen zituen abere handienak Fraisoroko zezenak ziren. Bertan zuten ferratokia eta hara joaten zezenen bat ferratu behar zenean. 20 zezen inguru zituzten, eta baziren 1.000 kilotik gorakoak.

76. Ferra motak

- **Erref**: VIL-018/024
- **Iraupena**: 0:01:23. **Hasi**: 00:35:17. **Bukatu**: 00:36:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Ferra abere motaren eta haren neurriaren araberakoa izaten da. Behi-ferra, idi-ferra, zaldi-ferra eta asto-ferra erakusten ditu. Ferra egiteko kortea. Ferra doitzea.

77. Asto-ferra

- **Erref**: VIL-018/025
- **Iraupena**: 0:00:31. **Hasi**: 00:36:40. **Bukatu**: 00:37:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Asto-ferra nola egiten den azaltzen du.

78. Ferren zuloak

- **Erref**: VIL-018/026
- **Iraupena**: 0:00:56. **Hasi**: 00:37:11. **Bukatu**: 00:38:07
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Ferren zuloei buruzko azalpena. Ferra gehienek alde bakoitzean hiruna zulo izaten dituzte. Behi-ferrek, bost.

79. Iltzeak

- **Erref**: VIL-018/027
- **Iraupena**: 0:01:53. **Hasi**: 00:38:07. **Bukatu**: 00:40:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Ferrak josteko iltzeak: 4 eta 7 zentimetro artekoak. Pelloren garaian, iltzeak kanpotik ekartzen zituzten. Lehenago, ordea, errementariak berak egiten zituen iltzeak. "Iltzekua": iltzearekin abereari mamia harrapatzea.

80. Sutegirako erregaia

- **Erref**: VIL-018/028
- **Iraupena**: 0:01:25. **Hasi**: 00:40:00. **Bukatu**: 00:41:25
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Kok ikatza erabiltzen zuten sutegian sua egiteko. Donostiatik ekartzen zuten. Kok ikatzaren ezaugarriak aipatzen ditu.

81. Barandilak-eta egiten hasi

- **Erref**: VIL-018/029

- **Iraupena**: 0:03:57. **Hasi**: 00:41:25. **Bukatu**: 00:45:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Udal langileak
- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak
- Lanbideak » Etxeginak

Laburpena:
Uda partean, ferratzen izaten zuen lan gehien. Neguan, baserriko tresnekin aritzen zen gehiago. Eta gerora, etxegintzak indarra hartu zuen garaian, barandilak-eta egiten hasi zen. 1969an ferratokia tokiz aldatu zuen. Lanaren bilakaera. Serenoarekin izandako pasadizoa.

82. Serenoa

- **Erref**: VIL-018/030
- **Iraupena**: 0:02:14. **Hasi**: 00:45:22. **Bukatu**: 00:47:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Udal langileak

Laburpena:
Serenoari buruzko kontuak. Tabernak ixteko agindua ematea.

83. Ferratokiko argindarra

- **Erref**: VIL-018/031
- **Iraupena**: 0:00:54. **Hasi**: 00:47:36. **Bukatu**: 00:48:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:
Argindarrari buruzko kontuak. Egunez indarrik ez zegoen garaian, gauez aritzen ziren ferrak egiten. Egunez ura bildu eta gauean botatzen zuten argia.

84. Sua, dutxa eta komuna

- **Erref**: VIL-018/032
- **Iraupena**: 0:02:29. **Hasi**: 00:48:30. **Bukatu**: 00:50:59
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:
Lurreko sua ezagutu zuen etxean. Gero, ekonomika etorri zen. Etxean ura bazuten, baina ur berorik ez. Ekonomikan berotutakoa izaten zen. Dutxarik ez zuten; palankanan garbitzen zuten gorputza. Etxe askotan, komuna balkoian egoten zen.

85. Kale baserriak

- **Erref**: VIL-018/034
- **Iraupena**: 0:01:13. **Hasi**: 00:51:44. **Bukatu**: 00:52:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa
- Familia eta harremanak » Herriko giroa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Villabonako kale baserriak. Zubiaurre baserrian esnea saltzen zuten. Ganadua herriko zer tokitan ibiltzen zen kontatzen du. Baratzeak eta oiloak.

86. Soldaduak Villabonan sartu

- **Erref**: VIL-018/036
- **Iraupena**: 0:03:34. **Hasi**: 00:54:14. **Bukatu**: 00:57:48
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Polizia
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:
Pello Aiatik Villabonara bizitzera joan eta lau hilabetera hasi zen gerra. Gerraren hasierako oroitzapenak. Nafarrak Villabonan sartu bezperan, mikeleteak etxez etxe ibili ziren abisua ematen. Baziren herritik alde egin zutenak. Soldaduak iritsi zireneko oroitzapena. Soldaduei bidea oztopatzeko, Zubimusu zubian leherkariak jarri zituzten. Jendea arrosarioa errezatzeko elkartu.

87. 40 egunez bi soldadu etxean

- **Erref**: VIL-019/002
- **Iraupena**: 0:01:06. **Hasi**: 00:01:33. **Bukatu**: 00:02:39

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Gerrako kontuak. Asturiasen borrokan ibili zen tropa bat Villabonara joan zen deskantsatzera. Soldaduak herriko etxeetan egon ziren. Pelloren etxean bi soldadu egon ziren. 40 egun egin zituzten herrian.

88. Egoitza politikoak eta fusilamenduak

- **Erref**: VIL-019/003
- **Iraupena**: 0:02:48. **Hasi**: 00:02:39. **Bukatu**: 00:05:27

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Komunistak
- Politika » Jarrera politikoak » Alderdien egoitzak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:
Gerra etorri zeneko herriko giro politikoa. Abertzaleak, karlistak, komunistak... zeuden herrian. Komunisten egoitza eta batzokia non zeuden aipatzen du. Batzokian aurre samarrean ibilitako hainbat herritar fusilatu egin zituzten.

89. Gerra denborako "sakeoak"

- **Erref**: VIL-019/006
- **Iraupena**: 0:00:49. **Hasi**: 00:08:00. **Bukatu**: 00:08:49

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:
Gerra etorri eta herritik ihes egin zutenen jabetzen harrapaketez ("sakeoez") hitz egiten du. Perez dendakoek alde egin zuten Villabonatik, eta dendatik arropak eta jakiak harrapatu zizkien.

90. Nazionalek herri bat hartzean, kanpaia jotzera

- **Erref**: VIL-019/007
- **Iraupena**: 0:01:27. **Hasi**: 00:08:49. **Bukatu**: 00:10:16

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Gerrako kontuak. Nazionalek herri bat hartzen zutenean, eskolatik kanpandorrera bidaltzen zituzten kanpaia jotzera.

91. Pelaioak eta margaritak

- **Erref**: VIL-019/008
- **Iraupena**: 0:01:35. **Hasi**: 00:10:16. **Bukatu**: 00:11:51

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Erreketeak

Laburpena:
Erreketeek umeak instruitzen zituzten plazan. Desfileak. Pelaioei trajea debalde ematen zien. Pello ez zen pelaioetan ibili. Margariten jantzia: kaki kolorekoa uniformea eta txapela gorria. Atzeguardian zeuden soldaduak bisitatzera joaten ziren.

92. Emakumeei ilea moztu

- **Erref**: VIL-019/009
- **Iraupena**: 0:03:54. **Hasi**: 00:11:51. **Bukatu**: 00:15:45

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak

Laburpena:
Hirualdeta etxekoek alde egin zuten Villabonatik, eta erreketeek kuartela jarri zuten

etxe horretan. Herriko bi emakume abertzaleri ilea moztu zien, eta kalean jende gehiena ibiltzen zen orduan kuartelera joanarazten zien sinatzera.

93. Gorriek atxilotutakoak

- **Erref**: VIL-019/011
- **Iraupena**: 0:01:20. **Hasi**: 00:16:15. **Bukatu**: 00:17:35

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Komunistak
- Politika » Jarrera politikoak » Liskarrak politikan
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:
Gorriek herriko bi gizon atxilotu zituzten. Gizon baten bila joan, eta ihes eginda zelako semea eraman zuten. Herriko botikari zaharra ere atxilotu egin zuten. Biak itsasontzi batean eduki zituzten preso. Egun batzuen ondoren, asko utzi zituzten.

94. Herritarren arteko salaketak

- **Erref**: VIL-019/012
- **Iraupena**: 0:01:55. **Hasi**: 00:17:35. **Bukatu**: 00:19:30

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Liskarrak politikan
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:
Jarrera politiko desberdina zuten herritarren arteko salaketak. Zorrak.

95. Olio litroa, 16 durotan

- **Erref**: VIL-019/013
- **Iraupena**: 0:01:53. **Hasi**: 00:19:30. **Bukatu**: 00:21:23

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Gerra ondorena du hizpide. Errazionamendua eta estraperloa. Litro bat olio lortzeko zortzi egun pasatu behar izaten zituen lanean. Egunean 10 pezeta irabazten zituen, eta olio litroak 16 duro balio zituen estraperloan.

96. Errazinamendua eta estraperloa

- **Erref**: VIL-019/014
- **Iraupena**: 0:01:38. **Hasi**: 00:21:23. **Bukatu**: 00:23:01

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artoa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Gerra ondorena du hizpide. Errazionamenduko ogia. Errotak itxi. Alkizan errota bat irekia zegoen, nagusia karlista omen zen. Ezkutuan errotara joaten zirenak. Artoa txikitzeko makina. Morokila.

97. Estraperloko ogi zuria

- **Erref**: VIL-019/015
- **Iraupena**: 0:01:49. **Hasi**: 00:23:01. **Bukatu**: 00:24:50

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Estraperloko ogi zuria noiz hasi zen aipatzen du. Dirua behar zen ogia erosteko. Urte askotan egon ziren ogi zuria jan gabe. Okindegiek ere ez zuten libre ogia saltzea.

98. Kaletik baserrira, jan truke

- **Erref**: VIL-019/017
- **Iraupena**: 0:00:50. **Hasi**: 00:25:56. **Bukatu**: 00:26:46

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Gose denboran, kaletar asko baserrietara joaten zen lanera, jatekoaren truke. Boniatoa.

99. Villabonako euskara

- **Erref**: VIL-019/019
- **Iraupena**: 0:01:44. **Hasi**: 00:28:25. **Bukatu**: 00:30:09

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:
Villabonako euskara eta inguruko herrietako euskarari buruz hitz egiten du.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-26

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com